

POSTANOWIENIE

31 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 31 stycznia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A.A.

przeciwko F.A.

o rozwód,

na skutek wystąpienia przez Sąd Okręgowy w Zielonej Górze

postanowieniem z 9 grudnia 2024 r., I 2.C 1097/24,

o oznaczenie sądu właściwego do rozpoznania sprawy,

odmawia oznaczenia sądu właściwego do rozpoznania sprawy.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 31 stycznia 2025 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze zwrócił się do Sądu Najwyższego o oznaczenie sądu właściwego do rozpoznania sprawy z powództwa A.A. przeciwko F.A. o rozwód.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oznaczenie przez Sąd Najwyższy sądu właściwego do rozpoznania powództwa o rozwód, w trybie art. 45 k.p.c., będzie uzasadnione dopiero w razie uznania, że w okolicznościach faktycznych sprawy nie jest możliwe ustalenie właściwości miejscowej sądu na podstawie art. 41 k.p.c. Przedstawienie okoliczności, które świadczyłyby o wystąpieniu stanu rzeczy wypełniającego hipotezę normy wynikającej z art. 45 k.p.c. należy do sądu występującego

o oznaczenie sądu właściwego, co – w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego – może nastąpić wyłącznie w uzasadnieniu takiego postanowienia. Kryteriami wyznaczającymi właściwość miejscową sądu w sprawach ze stosunku małżeństwa, zgodnie z obecnym brzmieniem art. 41 k.p.c., są w pierwszej kolejności ostatnie miejsce zamieszkania małżonków w okręgu tego samego sądu, jeżeli przynajmniej jedno z małżonków ma nadal w okręgu tego sądu miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. W przypadku braku takiej podstawy, wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, a jeżeli i tej podstawy nie ma – sąd miejsca zamieszkania powoda. Ustalenie właściwości miejscowej w sprawie o rozwód możliwe jest zatem w oparciu o trzy kryteria (przesłanki) kolejno określone w tym przepisie. W konsekwencji, dopiero w razie stwierdzenia, że żadna ze stron nie przebywa z zamiarem stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 25 k.c.) lub że poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej mają miejsce zwykłego pobytu, uzasadnione będzie oznaczenie przez Sąd Najwyższy, w trybie określonym przez art. 45 k.p.c., sądu, przed którym należy wytoczyć powództwo.

W zakresie dotyczącym przesłanek istotnych przy ustalaniu właściwości miejscowej ze stosunku małżeństwa, należy wskazać, że z części wstępnej pozwu o rozwód, wniesionego z 18 września 2024 r., wynika, że powódka A.A. oznaczyła jako swoje miejsce zamieszkania Z., a jako miejsce zamieszkania pozwanego F.A. – P., A.. W uzasadnieniu pozwu podała, że strony od 2005 r. zamieszkały wspólnie w A., gdzie posiadają dom i gdzie nadal jest ich centrum życiowe. Strony kupiły wspólnie dom w Polsce, który urządzali i gdzie spędzali wakacje. Dodała, że remont domu w Polsce i czynione w tym zakresie inwestycje spowodowały, że powódka od 23 marca 2022 r. przebywa w zasadzie częściej w Polsce, pracując zdalnie, podczas gdy uczestnik pozostał w Anglii wraz z synem, który kontynuuje tam edukację. W uzupełnieniu braków formalnych pozwu w części wstępnej, podając swoje dane wskazała adres w Polsce w Z., jednocześnie zawarła informację, że strony od ponad roku mieszkają oddzielnie, a jako ostatnie wspólne miejsce zamieszkania stron podała P., England.

W świetle powyższego nie można jednoznacznie stwierdzić, że żadna ze stron w sprawie nie ma miejsca zamieszkania w Polsce. Budzi wątpliwości Sądu Najwyższego twierdzenie Sądu Okręgowego, zawarte w uzasadnieniu wystąpienia,

że w sprawie nie można ustalić właściwości miejscowej sądu, ponieważ żaden z małżonków nie ma miejsca zamieszkania ani miejsca zwykłego pobytu w Polsce. W uzasadnieniu wystąpienia Sądu Okręgowego pominięto rozważanie znaczenia informacji dotyczących pobytu powódki w Polsce. Sąd Okręgowy nie zauważył również, że podane przez powódkę okoliczności nie są jasne co do jej aktualnego miejsca zamieszkania. Nie doprecyzowano przy danych adresowych powódki czy Z. stanowi miejsce jej zamieszkania, czy jedynie adres korespondencyjny. Okoliczności podane w uzasadnieniu pozwu i jego uzupełnieniu nie zostały poddane wnikliwej analizie przez Sąd Okręgowy z perspektywy normy wyrażonej w art. 41 k.p.c. Czyniło to przedwczesnym oznaczenie sądu właściwego na podstawie art. 45 k.p.c. przez Sąd Najwyższy.

Z tych względów orzeczono, jak w sentencji.

(A.G.)

[a.ł.]